

HỌC VIỆN CÔNG NGHỆ BƯU CHÍNH VIỄN THÔNG
KHOA THIẾT KẾ VÀ SÁNG TẠO ĐA PHƯƠNG TIỆN

GIÁO TRÌNH BÀI GIẢNG
(Phương pháp đào tạo theo tín chỉ)

BIÊN TẬP VĂN BẢN BÁO CHÍ

Mã học phần: CDT

(0 tín chỉ)

Biên soạn
Vũ Tiến Thành

LƯU HÀNH NỘI BỘ

Hà Nội, 12/2014

LỜI NÓI ĐẦU

Bài giảng “Biên tập văn bản báo chí” dùng cho sinh viên tham khảo, trong chuyên ngành truyền thông Đa phương tiện, thuộc lĩnh vực Công nghệ Đa phương tiện. Nội dung tài liệu đề cập, cung cấp những kiến thức cơ bản về quá trình ra đời và phát triển của các nền văn minh tiêu biểu trong lịch sử loài người.

Bài giảng này gồm 5 chương đem lại cho người đọc sự hiểu biết cơ bản và hệ thống về mô hình và quy trình tổ chức sản xuất hoạt động của một cơ quan báo chí. Đặc biệt là quá trình biên tập nội dung cho một ấn phẩm báo chí.

Trên cơ sở những kiến thức khoa học, môn học này nhằm góp phần xây dựng quan điểm nhân văn, biết quý trọng và giữ gìn những sản phẩm vật chất và tinh thần của văn minh nhân loại, biết vận dụng hữu ích vào việc hoàn thiện nhân cách của mỗi người và kiến thiết đất nước theo đường lối công nghiệp hóa, hiện đại hóa, làm cho dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng văn minh.

Tác giả xin chân thành cảm ơn các cán bộ Viện công nghệ Thông tin và Truyền thông CDIT, Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn thông PTIT đã trợ giúp để hoàn thành tài liệu này.

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	2
CHƯƠNG I – TỔNG QUAN VỀ CÔNG TÁC BIÊN TẬP	4
1.1. Vị trí vai trò của công tác biên tập.....	4
1.2. Những nội dung chính của công tác biên tập	19
1.3. Môi quan hệ Biên tập viên – phóng viên trong tòa soạn	27
CHƯƠNG II – CÔNG TÁC TỔ CHỨC NỘI DUNG.....	29
2.1. Các công việc cụ thể của công tác tổ chức nội dung.....	29
2.2. Công tác tổ chức nội dung và chiến lược truyền thông của tòa soạn	32
CHƯƠNG III – BIÊN TẬP NGÔN NGỮ VĂN BẢN BÁO CHÍ	42
3.1. Yêu cầu về ngôn ngữ đối với văn bản báo chí	42
3.2. Những hiện tượng sai về ngôn ngữ phổ biến trên báo chí hiện nay	47
CHƯƠNG IV – TỔ CHỨC NỘI DUNG THÔNG TIN TRONG TÁC PHẨM BÁO CHÍ	52
4.1. Xu hướng tổ chức thông tin của báo chí hiện đại.....	52
4.2. Các yếu tố được sử dụng để tổ chức thông tin	59
CHƯƠNG V – BIÊN TẬP VĂN BẢN BÁO TRỰC TUYẾN	67
5.1. Sự chi phối của đặc trưng loại hình đối với quy trình biên tập văn bản báo trực tuyến	67
5.2. Các bước trong quy trình biên tập văn bản báo trực tuyến	77

CHƯƠNG I – TỔNG QUAN VỀ CÔNG TÁC BIÊN TẬP

1.1. Khái niệm và một số mô hình tòa soạn báo

Khái niệm tòa soạn báo chí: Xuất phát từ tiếng Latinh: Redactús, tiếng Pháp: Redaction, tiếng Nga: đều có hai nghĩa chính:

Biên tập, tu chỉnh, gọt dũa, sắp đặt, sắp xếp, nề nếp, trật tự, quy củ. Tùy thuộc vào tình huống cụ thể để hiểu các ý nghĩa trên. Thông thường ý nghĩa thứ nhất để chỉ công tác biên tập và ý nghĩa thứ hai để chỉ các cơ quan thông tin đại chúng (báo in, phát thanh, truyền hình, hãng thông tấn...)

Có những quan niệm khác nhau về tòa soạn báo chí. Ở các nước tư bản cho rằng tòa soạn báo cũng như các nhà máy, xí nghiệp, là nơi “chế biến” các sự kiện được “chế biến” thành tin tức để mang lại lợi nhuận kinh tế và uy tín chính trị.

V.I. Lenin khái quát tòa soạn báo (và báo chí nói chung) là người tuyên truyền tập thể, cổ động tập thể và tổ chức tập thể... Tòa soạn báo là dàn nhạc giao hưởng, còn số báo là bản nhạc do chính dàn nhạc giao hưởng đó chơi.

Ở nước ta, cách hiểu về tòa soạn cũng chưa thống nhất. Trong Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật báo chí tháng 6-1999 không đề cập đến khái niệm tòa soạn báo mà chỉ cho rằng: “Cơ quan báo chí là cơ quan thực hiện một loại hình báo chí. Báo in, báo nói, báo hình, báo điện tử...”

Một số tác giả khác thì cho “Tòa soạn – công việc chính là biên tập, tổ chức trang” hoặc “Trong bất kỳ một cơ quan báo chí nào, nhỏ hay lớn, báo ngành, báo địa phương hay báo trung ương, tòa soạn bao giờ cũng là ban chuyên môn được tổng biên tập quan nhất. Nếu so sánh ban biên tập như bộ não thì tòa soạn chính là trái tim của cơ thể báo chí. Tất cả mọi tin, bài, tranh, ảnh... từ các địa phương, các

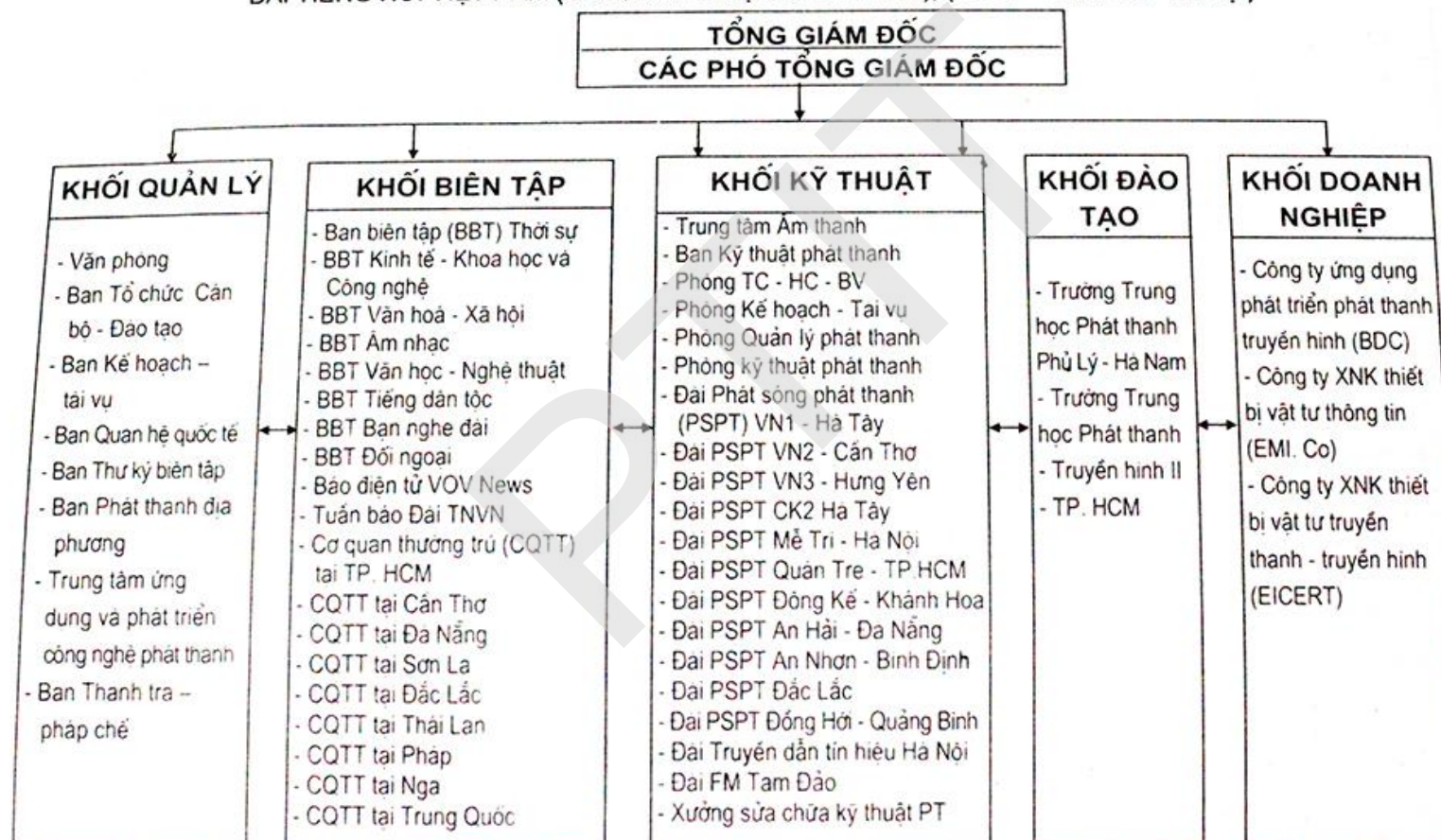
tin tức từ nước ngoài đều đổ về tòa soạn để từ đó được chọn lọc, biên tập, tổ chức, thiết kế trở thành tờ báo hoàn chỉnh”.

Cũng có ý kiến lại cho rằng, tòa soạn, tòa báo, trụ sở báo hay là cơ quan báo chí có ý nghĩa như nhau, chỉ khác về cách gọi.

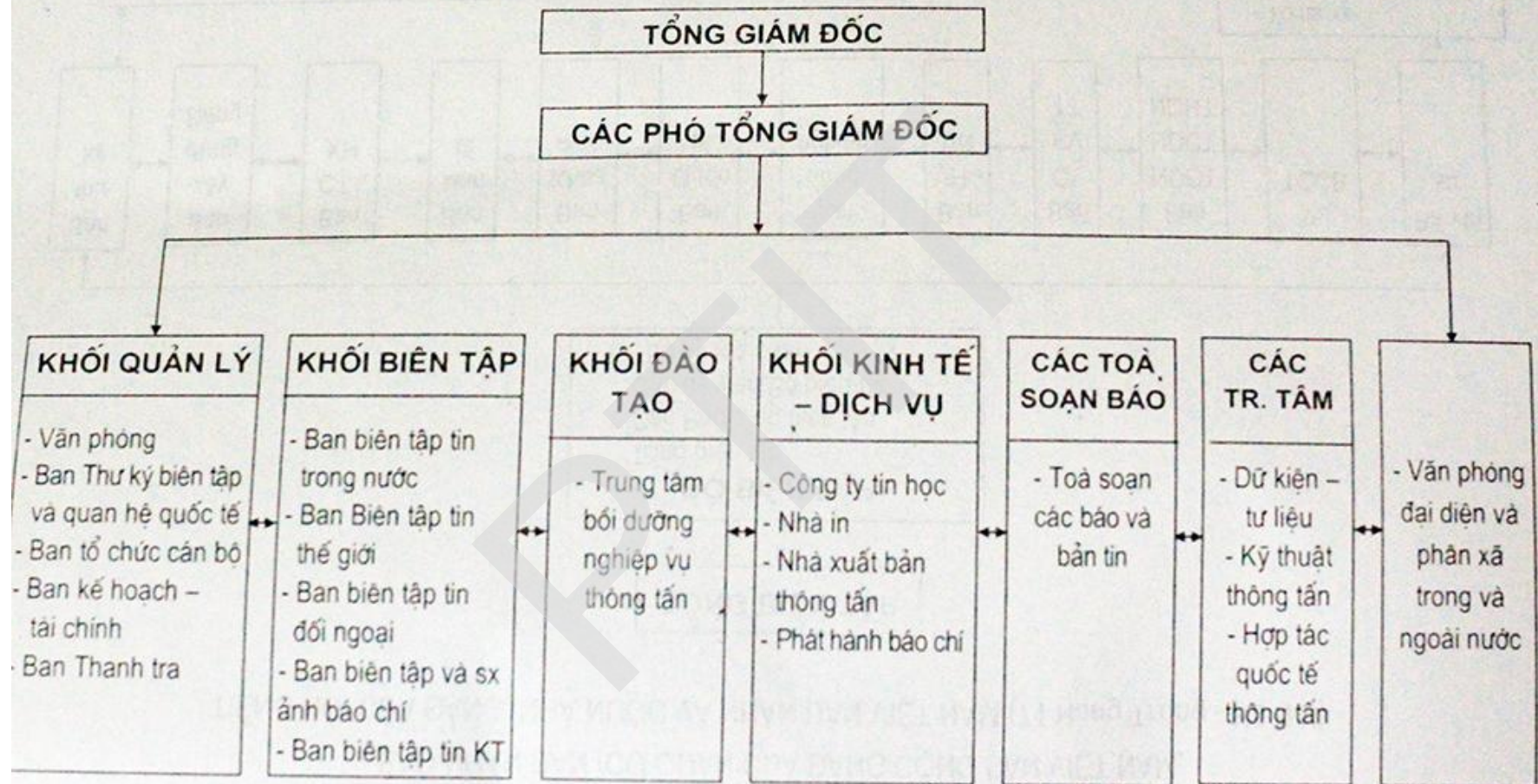
Theo cuốn Tổ chức và hoạt động tòa soạn của tác giả Đinh Văn Hường: Tòa soạn báo chí là cơ quan do Đảng, chính quyền, tổ chức và đoàn thể xã hội lập ra để xuất bản báo chí theo quy định của pháp luật. Đó là cơ quan ngôn luận của một tổ chức nhất định, thực hiện tôn chỉ, mục đích nhiệm vụ do tổ chức đó đặt ra bằng những phương tiện và biện pháp đặc biệt.

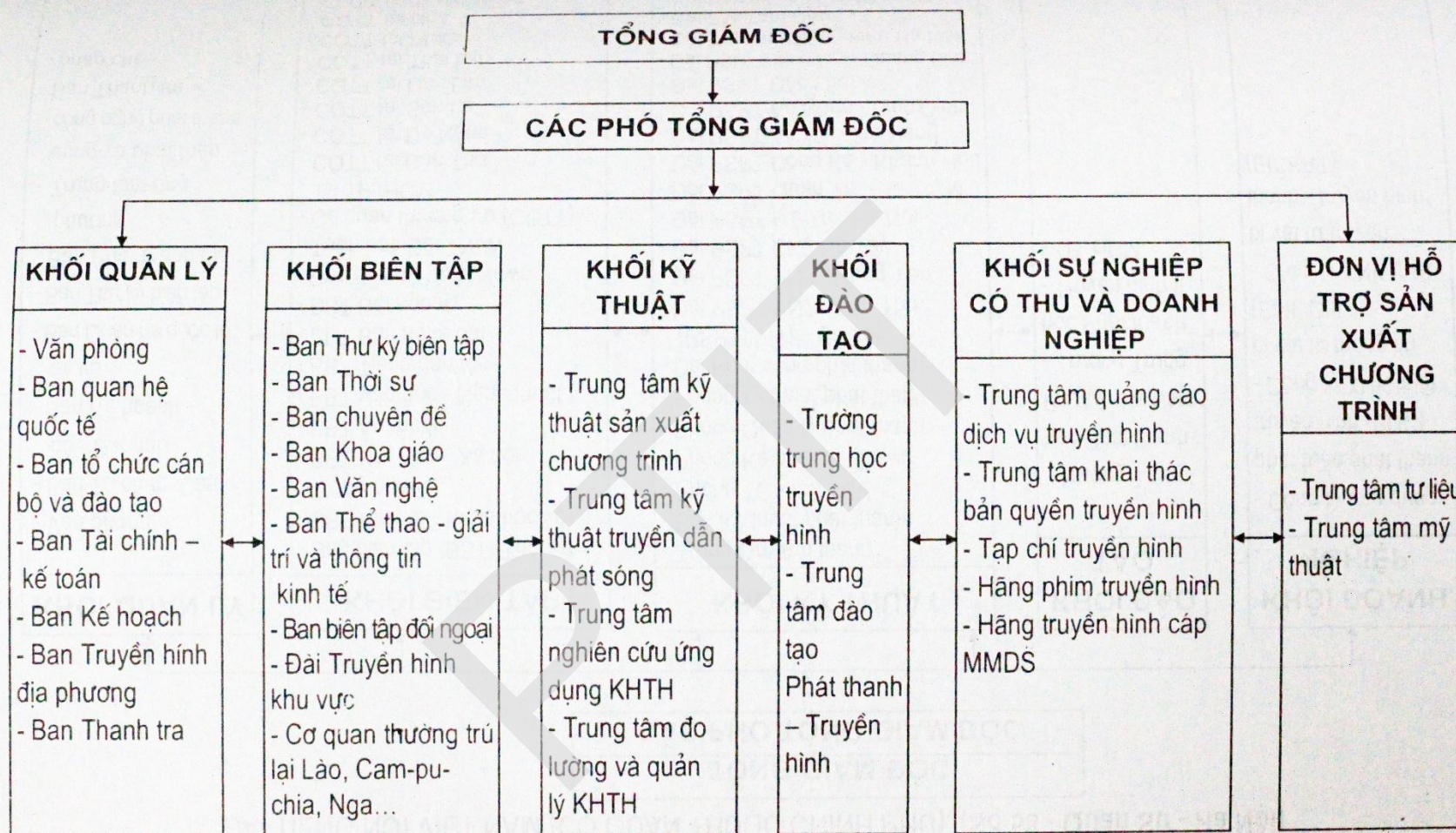
Một số mô hình tòa soạn báo và ban biên tập:

ĐÀI TIẾNG NÓI VIỆT NAM (CƠ QUAN THUỘC CHÍNH PHỦ), (Số 58 - Quán Sứ - Hà Nội)

THÔNG TẤN XÃ VIỆT NAM (CƠ QUAN THUỘC CHÍNH PHỦ) (5 – Lý Thường Kiệt – Hà Nội)

BÁO HÀ NỘI MỚI (CƠ QUAN CỦA THÀNH ỦY THÀNH PHỐ HÀ NỘI)
(44 - Lê Thái Tổ - Hà Nội)

